

Toen ik heel jong was en de drang om ergens anders te zijn voelde, verzekerden volwassen mensen me dat volwassenheid me van dit verlangen af zou helpen. Toen ik, wat jaren betreft, volwassen was geworden, was middelbare leeftijd de voorgeschreven remedie. Op middelbare leeftijd werd mij verzekerd dat een nog hogere leeftijd de koorts zou doen afnemen en nu ik achtenvijftig ben, is seniliteit wellicht de oplossing. Niets heeft gewerkt. Van vier schorre stoten van een scheepsfluit gaan mijn nekharen nog steeds overeind staan en begint het te kriebelen. Het geluid van een vliegtuig, een motor die warmloopt, zelfs het geklak van hoefijzers op het plaveisel roepen de oude huivering op, de droge mond en staren-de blik, de gloeiende handen en het weeë gevoel in de maag. Met andere woorden: ik ga niet vooruit. In nog meer woorden: eens een zwerver altijd een zwerver. Ik ben bang dat de ziekte ongeneeslijk is. Ik schrijf dit niet op ter lering van anderen, maar om mezelf ervan te overtuigen.

Als het virus van de rusteloosheid bezit begint te nemen van een eigenzinnig mens, en de weg die Hiervandaan leidt breed en recht en aanlokkelijk lijkt, moet het slachtoffer eerst vanbinnen een goede en afdoende reden vinden om te gaan. Voor een praktische zwerver is dat niet moeilijk. Hij heeft een ingebouwd arsenaal van redenen om uit te kiezen. Vervolgens moet hij zijn tocht in tijd en ruimte plannen, een richting en een bestemming kiezen. En als laatste moet hij de reis gaan invullen. Hoe hij erheen gaat, wat hij meeneemt, hoe lang hij zal blijven. Dit deel van het proces is onveranderlijk en onvergankelijk. Ik schrijf het alleen op opdat nieuwelingen in het zwerversbestaan, als tieners die net de zonde hebben ontdekt, niet zullen denken dat zij het hebben uitgevonden.

Wanneer een tocht eenmaal gepland, geregeld en in gang is ge-

zet, komt er een nieuwe factor bij die de overhand neemt. Een reis, een safari, een ontdekkingstocht zijn entiteiten die verschillen van elke andere reis. Elk heeft een persoonlijkheid, temperament, individualiteit, elk is uniek. Een tocht is net een mens; geen twee zijn gelijk. En alle plannen, voorzorgen, controles en dwang zijn nutteloos. Na jaren van zwoegen merken we dat we geen reis maken, maar dat de reis ons maakt. Reisleiders, dienstregelingen, reserveringen, star en onvermijdelijk, doen hun uiterste best om de persoonlijkheid van de reis te slopen. Alleen wanneer de doorgewinterde zwerver dit erkent, kan hij zich ontspannen en mee laten voeren. Pas dan kun je frustraties vermijden. In dat opzicht is reizen als een huwelijk. De zekerste manier om het schip in te gaan, is denken dat je het onder controle hebt. Nu ik dit gezegd heb, voel ik me beter, hoewel alleen mensen die het hebben ervaren het zullen begrijpen.

Volgens mij was mijn plan helder, beknopt en redelijk. Ik heb jarenlang gereisd in vele delen van de wereld. In Amerika woon ik in New York, of ik strijk even neer in Chicago of San Francisco. Maar New York is Amerika niet, evenmin als Parijs Frankrijk is of Londen Groot-Brittannië. Zo ontdekte ik dat ik mijn eigen land niet kende. Ik, een Amerikaanse schrijver die over Amerika schrijft, werkte aan de hand van herinneringen, en het geheugen is op z'n best een gebrekkige, verwrongen vergaarbak. Ik had de taal van Amerika niet meer horen spreken, het gras en de bomen en het riool niet geroken, de heuvels en de wateren, de kleuren en de lichtschakeringen niet gezien. Ik kende de veranderingen alleen uit boeken en kranten. Maar het belangrijkste was dat ik het land al vijftientig jaar niet meer gevoeld had. Kortom, ik schreef over iets waar ik niets van wist en naar mijn idee is dat voor een zogenaamde schrijver een misdaad. Mijn herinneringen waren gevormd door vijftientig tussenliggende jaren.

Ik heb eens rondgereisd in een oude bakkerswagen, een rammelkast met dubbele portieren aan de achterkant en een matras op de grond. Ik stopte waar mensen stopten of bijeenkwamen, ik luisterde en keek en voelde, en vormde me langzaamaan een beeld van mijn land dat alleen vanwege mijn eigen tekortkomingen niet helemaal voldeed.

En daarom besloot ik nogmaals te gaan kijken om te proberen dit reusachtige land te herontdekken. Anders zou ik bij het schrijven de kleine, kenmerkende waarheden niet kunnen vertellen die de basis vormen van de grotere waarheid. Er diende zich één duidelijke moeilijkheid aan. In de tussenliggende vijftientig jaar was mijn naam vrij bekend geworden. En ik heb ervaren dat mensen veranderen, ten voordele of ten nadele, als ze van je gehoord

hebben; door verlegenheid of andere eigenschappen die opgewekt worden door bekendheid, worden ze iets wat ze onder normale omstandigheden niet zijn. Daarom vereiste mijn tocht dat ik mijn naam en identiteit thuisliet. Ik moest uit rondreizende ogen en oren bestaan, een soort bewegende gevoelige plaat zijn. Ik kon me niet inschrijven in een hotel, niet met mensen die ik kende afspreken, geen andere mensen interviewen of zelfs maar indringende vragen stellen. Bovendien verstoren twee of meer mensen de ecologische samenstelling van een gebied. Ik moest alleen gaan en ik moest onafhankelijk zijn, een soort nonchalante schildpad die zijn huisje op zijn rug draagt.

Met dit alles in mijn achterhoofd stuurde ik een brief aan het hoofdkantoor van een groot bedrijf dat vrachtwagens produceert. Ik zette mijn doel uiteen en wat ik daar precies voor nodig had. Ik wilde een driekwartton pick-up die in wellicht barre omstandigheden over ieder soort terrein kon rijden, en op die truck moest een huisje worden gebouwd als de hut van een kleine boot. Met een caravan is het moeilijk manoeuvreren op bergwegen, het is onmogelijk, en vaak verboden, om hem ergens te parkeren en hij heeft veel beperkingen. Na verloop van tijd ontving ik de specificaties voor een stevig, snel en comfortabel vervoermiddel met het bovenstuk van een camper erop – een klein huisje met een dubbel bed, een vierpitsfornuis, een kachel, koelkast en lampen die op butagas werkten, een chemisch toilet, kastruimte, voorraadruimte, ramen voorzien van muggengaas – precies wat ik wilde. Het werd in de zomer afgeleverd bij mijn vishutje in Sag Harbor aan het eind van Long Island. Hoewel ik niet voor Labor Day wilde vertrekken – begin september als voor iedereen in het land het normale leven weer begint – wilde ik alvast wennen aan mijn schildpadpantser, het inrichten en leren kennen. De truck kwam aan in augustus, een prachtig ding, krachtig en toch wendbaar. Hij was bijna even makkelijk te besturen als een personenauto. En omdat mijn voorgenomen tocht wat spottende opmerkingen had losgemaakt bij mijn vrienden noemde ik hem Rocinante, naar het paard van Don Quichot, zoals u zich zult herinneren.

Omdat ik geen geheim maakte van mijn project braken er discussies uit onder mijn vrienden en adviseurs. (Een voorgenomen reis levert zwermen adviseurs op.) Ze zeiden dat ik onmogelijk zou kunnen rondreizen zonder herkend te worden, omdat mijn foto zo wijdverspreid was als mijn uitgever maar voor elkaar had kunnen krijgen. Laat me van tevoren alvast zeggen dat ik in de meer dan zestienduizend kilometer, door vierendertig staten, niet één enkele keer ben herkend. Ik denk dat mensen de dingen alleen in hun context thuisbrengen. Zelfs de mensen die me misschien herkend hadden tegen een achtergrond die naar hun idee bij me past, herkenden me in geen enkel geval in Rocinante.

Ze wezen me erop dat de naam Rocinante, die in zestiende-eeuws Spaans schrift op de zijkant van de truck was geschilderd, op sommige plekken nieuwsgierigheid en vragen zou oproepen. Ik weet niet hoeveel mensen de naam herkenden, maar wel dat niemand er ooit naar vroeg.

Vervolgens zeiden ze dat de redenen dat een vreemde door het land reisde, aanleiding zouden kunnen geven voor navraag of zelfs achterdocht. Daarom zette ik een rek met een buks, twee geweren en een paar vishengels in mijn truck, want ik weet uit ervaring dat het motief van een man om te gaan jagen of vissen heel goed wordt begrepen en zelfs wordt toegejuicht. Om eerlijk te zijn jaag ik niet meer. Ik dood of vang niets meer wat niet in een koekenpan past en ik ben te oud om voor de sport te doden. Deze mise-en-scène bleek overbodig te zijn.

Ze zeiden dat mijn New Yorkse nummerplaat belangstelling en misschien vragen zou oproepen, omdat die het enige uiterlijke herkenningsteken was. En dat was ook zo – misschien twintig of dertig keer tijdens de hele tocht. Maar die contacten volgden een vast patroon, dat ongeveer als volgt ging:

PLAATSELIJKE INWONER: 'New York, hè?'

IK: 'Ja.'

PLAATSELIJKE INWONER: 'Daar ben ik in negentienachtendertig geweest – of was het negendertig? Alice, was het in achtendertig of negendertig dat we naar New York gingen?'

ALICE: ‘Het was in zesendertig. Dat herinner ik me omdat Alfred in dat jaar is gestorven.’

PLAATSELIJKE INWONER: ‘Maar goed, ik vond het er vreselijk. Ik zou er voor geen goud willen wonen.’

Sommigen maakten zich oprecht zorgen dat ik in m'n eentje reisde, blootgesteld aan overvallen en berovingen. Het is algemeen bekend dat onze wegen gevaarlijk zijn. En ik geef toe dat ik op dat punt belachelijke twijfels had. Het is al een paar jaar geleden dat ik alleen, naamloos en zonder vrienden was, zonder de veiligheid die familie, vrienden en handlangers je geven. Maar het gevaar is niet reëel. Het is in het begin gewoon een erg eenzaam, hulpeloos gevoel, een soort gevoel van verlatenheid. Daarom nam ik één metgezel mee op reis: een oude, Franse poedel met herenallures die bekendstaat als Charley. Eigenlijk heet hij Charles le Chien. Hij is geboren in Bercy aan de rand van Parijs en afgericht in Frankrijk, en hoewel hij wat poedel-Engels kent, reageert hij alleen snel op bevelen in het Frans. Anders moet hij het eerst vertalen en dat duurt even. Hij is een heel grote poedel van een kleur die *bleu* wordt genoemd, en hij is blauw als hij schoon is. Charley is een geboren diplomaat. Hij onderhandelt liever dan dat hij vecht, en terecht, want hij is heel slecht in vechten. In zijn tienjarige leven is hij maar één keer in de problemen gekomen – toen hij een hond tegenkwam die weigerde te onderhandelen. Die keer is Charley een stuk van zijn rechteroor kwijtgeraakt. Maar hij is een goede waakhond: hij brult als een leeuw, en dat is bedoeld om voor 's nachts rondsluipende vreemden te verhullen dat hij zich nog geen uitweg uit een *cornet de papier* zou kunnen bijten. Hij is een goede vriend en reisgezel, en rondreizen is het leukste wat hij zich kan voorstellen. Als hij uitvoerig voorkomt in dit verslag, dan komt dat doordat hij veel heeft bijgedragen aan de reis. Een hond, vooral een exotische hond zoals Charley, smeedt een band tussen vreemden. Veel gesprekken onderweg begonnen met: ‘Wat voor soort hond is dat?’

De technieken om een gesprek te beginnen zijn universeel. Ik wist allang, en herontdekte dat ook, dat verdwalen de beste manier

is om aandacht en hulp te krijgen of een praatje te maken. Een man die zijn van honger ingestorte moeder nog een trap in haar buik geeft om erlangs te kunnen, is bereid om blijmoedig enkele uren van zijn tijd op te offeren om verkeerde aanwijzingen te geven aan een volslagen vreemdeling die beweert dat hij verdwaald is.

Bij mijn huisje in Sag Harbord stond Rocinante, struis en onafhankelijk, onder de grote eikenbomen, en de burens kwamen kijken, zelfs sommige van wie we niet eens wisten dat het burens waren. In hun ogen zag ik iets wat ik telkens weer overal in het land zou zien: een brandend verlangen om te vertrekken, in beweging te komen, op pad te gaan, waarheen dan ook, weg van ieder Hier. Ze spraken zachtjes over hoe graag ze ooit zouden willen vertrekken, om rond te reizen, vrij en ongebonden, niet ergens naartoe maar ergens vandaan. Overal, in elke staat die ik bezocht, zag ik die blik en hoorde ik dat verlangen. Bijna elke Amerikaan snakt ernaar om op pad te gaan. Een kleine jongen van ongeveer dertien jaar kwam elke dag terug. Hij stond verlegen op een afstandje en keek naar Rocinante; hij gluurde door de deur, ging zelfs op de grond liggen om de op zwaar terrein berekende vering te bestuderen. Het was een zwijgzame, kleine jongen die telkens weer opdook. Hij kwam zelfs 's nachts om naar Rocinante te staren. Na een week kon hij zich niet meer inhouden. Zijn woorden worstelden zich met geweld een weg door zijn verlegenheid. Hij zei: 'Als u me meeneemt, dan doe ik alles voor u. Ik kook, doe de hele afwas en al het werk, en ik zorg voor u.'

Jammer genoeg voor mij kende ik zijn verlangen. 'Ik wou dat het kon,' zei ik. 'Maar het schoolbestuur en je ouders en een heleboel anderen zeggen dat het niet mag.'

'Ik zal alles doen, wat dan ook,' zei hij. En ik denk dat hij het gedaan zou hebben. Ik geloof dat hij het nooit heeft opgegeven, tot ik ten slotte zonder hem wegreed. Hij had dezelfde droom als ik mijn hele leven heb gehad, en die is niet te genezen.

De inrichting van Rocinante was een lang en plezierig proces. Ik nam veel te veel dingen mee, maar ik wist niet wat ik tegen zou

komen. Gereedschap voor noodgevallen, sleepkabels, een klein takel en blok, een schop om geulen te graven en een breekijzer, gereedschap om dingen te maken en te repareren, en om te improviseren. Dan waren er nog de noodvoedselpakketten. Ik zou laat in het jaar in het noordwesten zijn en overvallen kunnen worden door sneeuw. Ik bereidde me voor op een noodsituatie van ten minste een week. Water was geen probleem; Rocinante had een tank van ruim honderd liter.

Ik bedacht dat ik onderweg misschien wel wilde schrijven, misschien essays, zeker aantekeningen, beslist brieven. Ik nam papier, carbonpapier, een typemachine, pennen, notitieboekjes mee, en dat niet alleen, ook woordenboeken, een beknopte encyclopedie en een tiental andere – zware – naslagwerken. Ik denk dat we een grenzeloze capaciteit bezitten om onszelf voor de gek te houden. Ik wist heel goed dat ik zelden aantekeningen maak, en als ik dat al doe, dan verlies ik ze of kan ik ze niet meer lezen. Omdat ik dit beroep al dertig jaar uitoefen, wist ik ook dat ik niet heet van de naald over een gebeurtenis kan schrijven. Het moet gisten. Ik moet het een tijdje ‘herkauwen’, zoals een vriend het noemt, voor het een plekje vindt. Maar ondanks die zelfkennis voorzag ik Rocinante van genoeg schrijfmateriaal voor tien dikke delen. Ik nam ook zo’n zeventig kilo mee aan van die boeken waar je maar niet aan toekomt – en natuurlijk zijn dat de boeken waar je ook nooit aan toe zult komen. Ingeblikte etenswaren, geweerhulzen, bukspatronen, gereedschapskisten en te veel kleren, dekens en kussens en veel te veel schoenen en laarzen, gewatteerd nylon ondergoed voor als het vroom, plastic bordjes en bekertjes en een plastic afwasteil, een reservebutagastank. De te zwaar belaste vering zuchtte en zakte steeds verder door. Ik schat nu dat ik van alles ongeveer vier keer te veel bij me had.

Nu is Charley een hond die gedachten kan lezen. Hij heeft in zijn leven veel gereisd, maar hij moet ook vaak thuis achterblijven. Hij weet al lang voor de koffers tevoorschijn komen dat we weggaan, en dan loopt hij maar heen en weer en piekert en jankt en werkt zich op tot een staat van hysterie, zo oud als hij is. Tijdens de

weken van voorbereiding liep hij almaar in de weg en was een ontzettende lastpost. Hij verstopte zich vaak in de truck; dan kroop hij erin en probeerde zich zo klein mogelijk te maken.

Labor Day kwam eraan, de dag van de waarheid waarop miljoenen kinderen weer naar school moesten en er tientallen miljoenen ouders minder over de snelwegen zouden rijden. Alles was klaar om zo snel mogelijk daarna op weg te gaan. En rond die tijd kwam het bericht dat orkaan Donna zich vanaf de Caribische eilanden een weg in onze richting baande. Op het puntje van Long Island hebben we dat vaak genoeg meegemaakt om er diep respect voor te hebben. Als er een orkaan aan komt, bereiden we ons voor om een beleg te doorstaan. Onze kleine baai ligt vrij goed beschut, maar ook weer niet zó goed. Terwijl Donna naar ons toe kroop, vulde ik de petroleumlampen, activeerde de handpomp op de put en bond alles vast wat kon bewegen. Ik heb een zesenthalve meter lang kajuitjachtje, de Fayre Eleyne. Ik beveiligde haar tegen de storm en voer naar het midden van de baai, gooide een enorm, ouderwets anker aan een twee centimeter dikke ketting uit en legde haar zo vast dat ze alle kanten uit kon. Op die manier kon ze windvlagen van tweehonderdveertig kilometer per uur doorstaan tenzij haar boeg het begaf.

Donna sloop stilletjes dichterbij. We haalden een radio die op batterijen werkte tevoorschijn om de berichten te volgen, want als Donna toesloeg, zou de elektriciteit uitvallen. Maar ik had nog een extra zorg: Rocinante die tussen de bomen stond. Als in een nachtmerrie zag ik al voor me dat er een boom op de truck neerkwam die haar verpletterde als een insect. Ik zette haar zo neer dat er niets direct op haar kon vallen, maar dat wilde nog niet zeggen dat ze niet verbrijzeld zou kunnen worden door een boomtop die vijftien meter door de lucht kwam vliegen.

Vroeg in de morgen wisten we via de radio dat we de volle laag kregen, en tegen tienen hoorden we dat het oog pal over ons heen zou gaan en dat het ons om 13.07 uur zou bereiken – in ieder geval op een dergelijk exact tijdstip. Het was rustig in onze baai, geen golfje te bekennen, maar het water was nog donker en de Fayre